

Погорєлова Т.В.

к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет (Україна)

Сіренко А.О.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО

Одеський національний економічний університет (Україна)

ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЕЛЬНИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ВПЛИВ ВІЙНИ

Зовнішній торговельний бізнес України сьогодні є однією із ключових галузей економіки країни. Однак на тлі складної політичної та економічної ситуацій, особливо через російсько-українську війну, ця галузь зазнала значних змін. Ці події торкнулися всіх аспектів торгівлі, від логістики до структури експортно-імпортних операцій.

Починаючи з 2022 року ситуація на ринку міжнародної торгівлі для України виявилася особливо складною і залишається такою досі. Російське вторгнення призвело до колапсу торгівлі України, зокрема зовнішнього торговельного бізнесу. Економіка країни постала перед серйозними викликами, внаслідок чого багато компаній втратили доступ до ринків та зіткнулися з проблемами виробництва та поставок.

Вплив війни на зовнішній торговельний бізнес України проявляється одразу у кількох аспектах. Одним з них є зниження обсягів експорту, що є наслідком негативного впливу військових дій на роботу підприємств. Згідно з даними Державної служби статистики, у 2023 р. відбувся спад експорту товарів з України на 18%, до 36,2 млрд. дол. у порівнянні з 2022 р. Другий рік поспіль спостерігається зменшення товарного експорту: у 2021 р. він становив \$68,2 млрд., а у 2022р. – \$44,2 млрд. Натомість імпорт у 2023 р. зріс на 14,9% – до 63,6 млрд. доларів [1]. Хоча ситуація з імпортом у I кварталі 2024р. продовжує демонструвати певне покращення (показник імпорту збільшився на 1,7% порівняно з I кварталом 2023р.), з експортом все ще зберігається вкрай непроста ситуація (у I кварталі 2024р. показник становив -2,8% порівняно із I кварталом 2023р.) [1]. Ці зміни обумовлені причинами, пов'язаними з втратою частини території України та збитками, завданими її промисловим об'єктам у секторах, орієнтованих на експорт. Крім того, руйнування логістичних ланцюгів призвело до обмеження доступу до ресурсів та ринків, що ускладнює процес здійснення зовнішньоекономічних операцій та впливає на загальний обсяг експорту.

Іншим аспектом того, як вплинула політична та економічна ситуації на зовнішній торговельний бізнес є зміни у регіональному розподілі. Торговельний обмін України зазнав змін, залежно від конкретних географічних регіонів. Так, внаслідок проблем пов'язаних з перевозками морським транспортом, країна була змушена шукати альтернативні ринки, що призвело до збільшення експорту до сусідніх країн. Таким чином, обсяг експорту до Румунії у 2023 році становив \$2,19 млрд проти \$1,55 млрд у 2021 році [2].

Європейський Союз, як і раніше, залишається провідним споживачем українських товарів. На частку країн-членів ЄС сьогодні припадає до 65% від загального обсягу

експорту України. Однак, у 2023 році, показник експорту товарів до ЄС знизився на 17% у порівнянні з 2022 роком [3].

Окрім зниження показників міжнародної торгівлі, військовий конфлікт негативно впливає на інвестиційний клімат, оскільки інвестори побоюються втратити свої капіталовкладення через нестабільну політичну ситуацію. У свою чергу, зменшення інвестицій призводить до скорочення обсягів експорту, адже компанії не мають достатніх ресурсів для виробництва та продажу своєї продукції на зарубіжних ринках.

У 2023 році індекс інвестиційної привабливості України незначно знизився, склавши 2,44 бали з 5 можливих, порівняно з 2,48 балами у другій половині 2022 року. За даними опитування членів Європейської Бізнес Асоціації, більшість, а саме 84% респондентів вважають інвестиційний клімат несприятливим. Хоча зменшилась кількість тих, хто вважає його вкрай несприятливим (з 37% до 24%), і лише 7% оцінюють нейтрально [4].

Загалом можна сказати, що війна має серйозний вплив на зовнішній торгівельний бізнес України, призводячи до значного зниження обсягів експорту та обмеження доступу до деяких ринків. Однак, незважаючи на складну ситуацію, українські підприємці та уряд продовжують працювати над зміцненням економічної стабільності та розвитком експорту, щоб подолати виклики та досягти сталого економічного зростання. Було вжито низку заходів, таких як пошук нових ринків та диверсифікація експорту, що допомогло зміцнити позиції України на світовій арені та досягти деяких успіхів у сфері експорту. Розвиток української економіки і зростання обсягів експорту в деяких напрямках свідчать про те, що ці зусилля мають позитивний ефект і продовжать сприяти зміцненню економічної стабільності в майбутньому.

Більше того, українська економіка має потенціал для подальшого розвитку, у тому числі й на зовнішніх ринках. Наприклад, зростання експорту до Румунії свідчить про те, що українські товари мають конкурентні переваги та можуть успішно конкурувати на світових ринках.

Таким чином, попри значний вплив війни на зовнішній торгівельний бізнес, українська економіка демонструє ознаки зростання. Незважаючи на виклики, країна продовжує знаходити шляхи для економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm (дата звернення: 17.05.2024).
2. Обсяги експорту, імпорт в Україну, експорт з України URL: <https://uifsa.ua/en/about-the-association/partner/state-customs-service-of-ukraine> (date of access: 19.05.2024).
3. Foreign trade_12 month_2023 URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri> (date of access: 21.05.2024).
4. Інвестиційний індекс. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (дата звернення: 22.05.2024).